

مبانی و مفاهیم

مدیریت استراتژیک فناوری اطلاعات (سیستم اطلاعات استراتژیک و معماری کلان سازمانی)

منبع دروس:

مدیریت استراتژیک فناوری اطلاعات (سیستم اطلاعات استراتژیک و معماری کلان سازمانی)
رشته مدیریت فناوری اطلاعات در مقطع کارشناسی ارشد
سیستم های اطلاعات استراتژیک
رشته مدیریت دولتی (گرایش مدیریت سیستم های اطلاعاتی) در مقطع کارشناسی ارشد
مدیریت استراتژیک فناوری اطلاعات
رشته مهندسی فناوری اطلاعات (IT) در مقطع کارشناسی

مؤلف:

علیرضا مقدسی

(مدرس دانشگاه آزاد اسلامی - واحد مشهد)

با تشکر ویژه از:

جناب آقای سعید محمودی

(مدیر کل مالی و ذیحسابی دانشگاه آزاد اسلامی - واحد مشهد)

سرشناسه: مقدسی، علیرضا، ۱۳۵۶-
 عنوان و پدیدار: مبانی و مفاهیم مدیریت استراتژیک فناوری اطلاعات: سیستم اطلاعات استراتژیک و
 معماری کلان سازمانی / مؤلف: علیرضا مقدسی.
 مشخصات نشر: مشهد، سخن گستر، ۱۳۹۱.
 مشخصات ظاهری: ۲۵۲ص و زبیری
 شابک: 3-167-247-600-978-ISBN
 وضعیت فهرست‌نویسی: فیا.
 یادداشت: کتابخانه.
 موضوع: تکنولوژی اطلاعات - مدیریت
 موضوع: برنامه‌ریزی استراتژیک - - داده‌پردازی
 رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۱ م ۲ / ۷ / ۲۰ HD
 رده‌بندی دیویی: ۶۵۸ / ۴۰۳۸
 شماره کتابشناسی ملی: ۲۹۲۸۰۶۶

◆ ناشر: انتشارات سخن گستر

◆ نام کتاب: مبانی و مفاهیم مدیریت استراتژیک فناوری اطلاعات (سیستم اطلاعات استراتژیک و معماری کلان سازمانی)

◆ مؤلف: علیرضا مقدسی

◆ شمارگان: ۵۰۰ جلد

◆ توبت چاپ: اول / پاییز ۱۳۹۱

◆ چاپ: چاپخانه میثاق

◆ قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان

◆ شابک: ۳-۱۶۷-۲۴۷-۶۰۰-۹۷۸

حضرت امام محمد باقر (علیه السلام):

هر که علم و دانش را جوید برای آنکه به علما فخر فروشی کند، یا با نابخردان بستیزد، و یا مردم را متوجه خود نماید، باید آتش را جای نشستن خود گیرد. سخن نیک را از هر کسی، هر چند به آن عمل نکند، فراگیرد.

پیشکش

بارگاہ آن امام همام

که

دین را نه فقط در ذکر و تسبیح
که بر علم و عمل خواند

و سلام بر

کودک پنج ساله صحرائ اکر بلا

فرزند سید الساجدین

شکافنده علوم

مولایم محمد باقر (علیه السلام)

تقدیم به

همراه و همسفر راه دشوارم

همسرم ندا

آشنایی با نویسنده

آقای علیرضا مقدسی دکتری مدیریت فناوری اطلاعات (IT) - سیستم دانشگاه تهران و دارای مدرک کارشناسی ارشد مدیریت فناوری اطلاعات (IT) - مدیریت منابع اطلاعاتی (IRM) دانشگاه علامه طباطبائی و کارشناسی مدیریت بازرگانی دانشگاه فردوسی مشهد و متخصص در زمینه‌های مدیریت، تجزیه و تحلیل و طراحی سیستم، طراحی پایگاه‌های داده و سیستم‌های اطلاعاتی است. وی دارای تالیفاتی همچون کتب «دولت الکترونیک؛ بازآفرینی دولت در عصر اطلاعات»، «کارآفرینی؛ از تئوری تا عمل»، «سیستم‌های اطلاعات مدیریت»، «مبانی فناوری اطلاعات»، «تجزیه و تحلیل و طراحی سیستم (مفاهیم و کاربردها)»، «مباحث ویژه روابط کار و صنعت (مقدمه‌ای بر کارآفرینی)»، «کسب و کار در عصر اطلاعات»، «تاثیر فناوری اطلاعات بر سازمان و مدیریت»، «کارآفرینی و پروژ» و «مباحث ویژه مدیریت استراتژیک فناوری اطلاعات (سیستم اطلاعات استراتژیک و معماری کلان سازمانی)» می‌باشد. به علاوه می‌توان به آرایه بیش از ۳۵ مقاله در کنفرانس‌های بین المللی، ملی و داخلی و چاپ بیش از ۲۵۰ مقاله علمی- پژوهشی، علمی- ترویجی و علمی- تخصصی در نشریات معتبر و اجرای ۵ طرح پژوهشی استانی اشاره کرد. وی همچنین پژوهشگر نمونه استان خراسان رضوی در سال ۱۳۸۷، مدرس نمونه دانشگاه جامع علمی- کاربردی کشور در سال ۱۳۸۶، پژوهشگر نمونه و برتر منطقه ۹ دانشگاه آزاد اسلامی (خراسان بزرگ) در سال ۱۳۸۳-۸۴، پژوهشگر برتر جشنواره ملی اسرار در سال ۸۴-۱۳۸۳ و خبرنگار برگزیده و رتبه اول جشنواره شهر ملی در آینه رسانه‌ها در سال ۱۳۸۲ می‌باشد. به علاوه، وی هم اکنون عضو هیات تحریریه ماهنامه‌های علمی- تخصصی عصر فناوری اطلاعات، دیدگاه مهندسين صنايع و کنترل کیفیت است.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۹	مقدمه
	بخش اول: مدیریت و برنامه ریزی استراتژیک
۱۳	فصل اول- تعاریف و مفاهیم استراتژی
۳۷	فصل دوم- مفهوم برنامه ریزی و مدیریت استراتژیک
۶۴	فصل سوم- فرایند مدیریت استراتژیک
	بخش دوم: برنامه ریزی موضع گیری استراتژیک
۹۴	فصل چهارم- تشخیص استراتژیک
	بخش سوم: کلیات برنامه ریزی استراتژیک فناوری اطلاعات
۱۱۷	فصل پنجم- برنامه ریزی استراتژیک فناوری اطلاعات/سیستم های اطلاعاتی
۱۵۰	فصل ششم- معماری سازمانی فناوری اطلاعات
۱۷۷	فصل هفتم- ابزارهای فرایند برنامه ریزی استراتژیک فناوری اطلاعات
	بخش چهارم: همراستایی فناوری اطلاعات و کسب و کار
۲۲۸	فصل هشتم- همراستایی فناوری اطلاعات با استراتژی های کسب و کار
	بخش پنجم: مباحث کاربردی برنامه ریزی استراتژیک فناوری اطلاعات
۲۴۹	فصل نهم- کارت امتیازی متوازن
۲۶۲	فصل دهم- درخواست طرح پیشنهادی پروژه های فناوری اطلاعات
۲۷۹	فصل یازدهم- تدوین استراتژی های کسب و کار الکترونیک و تجارت الکترونیک

بخش ششم: مطالعات موردی برنامه ریزی استراتژیک فناوری اطلاعات

۳۲۶

فصل دوازدهم - برنامه جامع فناوری اطلاعات دانشگاه واشنگتن شرقی

بخش هفتم: متدولوژی‌های برنامه ریزی استراتژیک فناوری اطلاعات

۳۴۷

فصل سیزدهم - متدولوژی‌های برنامه ریزی استراتژیک اطلاعات

www.ketab.ir

به نام دانای هستی بخش

«اگر بخواهیم در همه کارها قوی باشیم، در هیچ کاری قوی نخواهیم بود. وجود استراتژی اثربخش برای مشتری ارزش و برای سازمان مزیت رقابتی می‌آفریند. بیچاره‌ترین انسان‌ها در دنیا فرد بیایی است که فاقد یک چشم‌انداز آرمانی است.»

«صرف منابع محدود بر موضوعات غیراصلی، جریمه‌اش واگذاری میدان رقابتی به رقیبی است که منابع محدود خود را بر روی موضوعات اصلی متمرکز کرده است.»

«عمل سازمان‌هایی که استراتژی را مبنای راهبری خود قرار می‌دهند به مانند آن است که برنامه ریزی و مدیریت استراتژیک را پسان یک اکسیر جادویی و وظیفه در تمام سطوح سازمانی به جریان می‌اندازند.»

نویسنده کتاب

مقدمه

نظر به تغییرات اساسی اقتصادی در سطح بین‌المللی و ظهور و بکارگیری مدیریت دانش در کسب و کارها، سازمان‌ها بر آن شده‌اند تا از فناوری اطلاعات/سیستم‌های اطلاعاتی¹ بهره‌برداری لازم را داشته باشند و از این طریق به ایجاد و توسعه مزیت رقابتی² به کمک فناوری اطلاعات/سیستم‌های اطلاعاتی بپردازند. در عصر اطلاعات افراد، شرکت‌ها و کشورهای موفق هستند که قادر به رقابت با دیگران باشند. به عبارت دیگر، سیستم‌های اطلاعات استراتژیک³ به عنوان سیستم‌هایی معروف می‌باشند که به خلق و پشتیبانی از استراتژی رقابتی سازمان‌ها می‌پردازند. برای تحقق مزیت رقابتی از طریق سیستم‌های اطلاعات استراتژیک، به برنامه ریزی استراتژیک فناوری اطلاعات/سیستم‌های اطلاعاتی⁴ نیازمندیم. برنامه ریزی سیستم‌های اطلاعاتی/فناوری اطلاعات، فرایندی منطقی، گام به گام، زمان بندی شده و هدفمند است که در آن یک سازمان از

¹.Information Technology/Information System (IT/IS)

².Competitive Advantages

³.Strategic Information Systems (SIS)

⁴.Information Technology/Information System Strategic Planning (IT/IS Strategic Planning)

یک نقطه آغازین جهت تدوین برنامه استراتژیک خود شروع و پس از طی مراحل که کاملاً با یکدیگر مرتبط و مانوس می‌باشند، می‌تواند ورود موفق فناوری اطلاعات را به سازمان تسهیل نماید.

برنامه ریزی استراتژیک سیستم‌های اطلاعاتی/ فناوری اطلاعات با گسترش معماری منسجم و اعمال وحدت رویه و استانداردسازی چارچوب‌های سخت افزاری، نرم افزاری و اطلاعاتی می‌تواند عملیات سیستم‌های اطلاعاتی/ فناوری اطلاعات را با هدف کلان سازمان منطبق سازد.

کتاب «مفاهیم و کاربردهای مدیریت استراتژیک فناوری اطلاعات (سیستم اطلاعات استراتژیک و معماری کلان سازمانی)» برای تحقق اهداف مختلفی همچون آشنایی با اصول و مفاهیم تئوری و عملی مدیریت استراتژیک و مدیریت استراتژیک فناوری اطلاعات/ سیستم‌های اطلاعاتی و همچنین آشنایی با موضوعات کاربردی و چگونگی به کارگیری تکنیک‌های مدیریت استراتژیک و مدیریت استراتژیک فناوری اطلاعات/ سیستم‌های اطلاعاتی در سازمان و عمل تدوین شده است. به دیگر سخن، این کتاب فراگیران و خوانندگان به ویژه دانشجویان را با مبانی سازمانی و تکنیکی مدیریت استراتژیک و مدیریت استراتژیک فناوری اطلاعات و سیستم‌های اطلاعاتی آشنا نموده، راهکارهای موجود و لازم برای طراحی و پیاده سازی فناوری اطلاعاتی و سیستم‌های اطلاعاتی با رویکرد مدیریت و برنامه ریزی استراتژیک را به آنان می‌آموزد. به علاوه، در این کتاب موارد کاربردی نیز به خوانندگان و دانشجویان عزیز کمک می‌کند تا با استفاده از آنها با مسائل واقعی و مطالعات موردی نیز آشنا شده و در مسائل شغلی خود به کار گیرند. همچنین، این اثر در برگیرنده تعدادی از چارچوب‌ها و مدل‌های بکار گرفته شده در کشورهای پیشرفته برای برنامه ریزی فناوری اطلاعات با نگرش استراتژیک در سطح سازمان‌ها بوده و به علاوه نمونه‌های کاربردی را معرفی نموده و چارچوب‌های مرسوم از سوی بعضی دولت‌ها را نیز دربرمی‌گیرد.

کتاب «مفاهیم و کاربردهای مدیریت استراتژیک فناوری اطلاعات (سیستم اطلاعات استراتژیک و معماری کلان سازمانی)» از هفت بخش و سیزده فصل تشکیل شده است که در ادامه، به طور مختصر، معرفی می‌گردند.

بخش اول، «مدیریت و برنامه ریزی استراتژیک»، مشتمل بر فصول «تعاریف و مفاهیم استراتژی»، «مفهوم برنامه ریزی و مدیریت استراتژیک» و «فرایند مدیریت استراتژیک» است.

بخش دوم، «برنامه ریزی موضع گیری استراتژیک»، شامل فصل «تشخیص استراتژیک» می باشد. بخش سوم، «کلیات برنامه ریزی استراتژیک فناوری اطلاعات»، دربرگیرنده فصول «برنامه ریزی استراتژیک فناوری اطلاعات/سیستم های اطلاعاتی»، «معماری سازمانی فناوری اطلاعات» و «ابزارهای فرایند برنامه ریزی استراتژیک فناوری اطلاعات» است.

بخش چهارم، «همراستایی فناوری اطلاعات و کسب و کار»، مشتمل بر فصل «همراستایی فناوری اطلاعات با استراتژی های کسب و کار» است.

بخش پنجم، «مباحث کاربردی برنامه ریزی استراتژیک فناوری اطلاعات»، دربرگیرنده فصول «کارت امتیازی متوازن»، «درخواست طرح پیشنهادی پروژه های فناوری اطلاعات» و «تدوین استراتژی های کسب و کار الکترونیک و تجارت الکترونیک» می باشد.

بخش ششم، «مطالعات موردی برنامه ریزی استراتژیک فناوری اطلاعات»، از فصل «برنامه جامع فناوری اطلاعات دانشگاه واشنگتن شرقی» تشکیل شده است.

بخش هفتم، «متدولوژی های برنامه ریزی استراتژیک فناوری اطلاعات»، دربرگیرنده فصل «متدولوژی های برنامه ریزی استراتژیک اطلاعات» است.

این کتاب منبع علمی خوبی برای آموزش مباحث جدید علمی و عملی در زمینه مدیریت استراتژیک فناوری اطلاعات می باشد و از آنجا که بر اساس سرفصل های دانشگاهی تنظیم شده است، منبع مناسبی برای تدریس درس مدیریت استراتژیک فناوری اطلاعات رشته مهندسی فناوری اطلاعات (IT) در مقطع کارشناسی، سیستم های اطلاعات استراتژیک رشته مدیریت دولتی (گرایش مدیریت سیستم های اطلاعاتی) در مقطع کارشناسی ارشد و مدیریت استراتژیک فناوری اطلاعات (سیستم اطلاعات استراتژیک و معماری کلان سازمانی) رشته مدیریت فناوری اطلاعات در مقطع کارشناسی ارشد می باشد که امیدوارم مورد توجه کلیه استادان و دانشجویان رشته های مهندسی و مدیریت و جامعه دانشگاهی و مدیران کسب و کار کشور عزیزمان قرار گیرد.

به طور یقین، تدوین این کتاب خالی از اشکال نبوده و کاستی ها و نارسایی های فراوانی بر آن وارد است. امید آنکه مدیران، صاحب نظران، استادان و دانشجویان محترم با ارائه دیدگاه های خود ما را در جهت بهبود محتوای آن یاری فرمایند.

در انتهای بخش مقدمه از کلیه عزیزانی که به نحوی مرا در تالیف این کتاب یاری نموده‌اند، سپاسگزارم. بدین وسیله از کلیه محققان و نویسندگان ایرانی و غیرایرانی که به واسطه پژوهش‌ها و تالیفات ارزشمندشان به محتوای علمی این کتاب کمک کرده‌اند، متشکرم.

از آنجا که اینجانب مدرس مرکز آموزش‌های الکترونیکی دانشگاه فردوسی مشهد بوده و مسئولیت تولید محتوای الکترونیکی درس مدیریت استراتژیک فناوری اطلاعات (سیستم اطلاعات استراتژیک و معماری کلان سازمانی) رشته مدیریت فناوری اطلاعات در مقطع کارشناسی ارشد را برعهده داشته‌ام، بدینوسیله از همکاری و همراهی مجموعه همکاران محترم مرکز آموزش‌های الکترونیکی دانشگاه فردوسی مشهد به ویژه جناب آقای دکتر سید امین حسینی سنو، ریاست عزیز، فرهیخته و گرانقدر مرکز آموزش‌های الکترونیکی دانشگاه فردوسی مشهد و سرکار خانم‌ها معصومه کریمی، معصومه اکراسی، راحله رحمتی و ثریا حافظی و جناب آقای جواد راعی کارشناسان دلسوز، زحمتکش و محترم مرکز آموزش‌های الکترونیکی دانشگاه فردوسی مشهد و سایر کارکنان کوشای این مرکز تشکر می‌نمایم.

همچنین، ضمن ابراز ارادت به ریاست اندیشمند دانشگاه آزاد اسلامی - واحد مشهد، جناب آقای دکتر ناصر پریز، معاونت محترم آموزشی، جناب آقای دکتر رضا اشرف زاده و مدیر کل دلسوز و فرهیخته مالی و ذیحسابی، جناب آقای سعید محمودی، از همکاری مجموعه کارکنان محترم حوزه معاونت پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی - واحد مشهد و کارشناسان محترم، بزرگوار و فعال انتشارات سرکار خانم سمیه لاجوردی و جناب آقای حاجی منیری تشکر می‌شود. به علاوه از جناب آقای منوچهر ایمانی، مدیر محترم انتشارات سخن گستر و سرکار خانم نفیسه اسماعیلی، به خاطر مدیریت مطلوب و تلاش‌های بی‌وقفه در نشر این کتاب تشکر می‌نمایم. در اینجا از آقایان امیر اخوان و علیرضا فلاح سلطان آباد به واسطه خدمات کامپیوتری در طراحی جلد کتاب تشکر و تقدردانی می‌شود.

در پایان، از آنجا که مرحله نهایی انتشار این کتاب مقارن با سالروز شهادت حضرت امام محمد باقر (علیه السلام) می‌باشد، این اثر ناچیز را پیشکش محضر این امام بزرگوار می‌نمایم.

دکتر علیرضا مقدسی

پاییز ۱۳۸۹

alireza_moghaddasi@yahoo.com